

คิดใหม่ การเมืองเรื่อง 'รุ่ม' กรณีศึกษาความขัดแย้ง ในครอบครัวไทย

กนกรัตน์ เลิศชูสกุล
ทิพย์นิภา หวนสุริยา
ภาคิน นิมมานนรวงศ์

ธนกฤต สำราญกมล
อูรพี เชื้อนคำ

ความขัดแย้งทางการเมือง
=
ความขัดแย้งระหว่างรุ่น ?

ทางออกและการคลี่คลายความขัดแย้ง ?

ระเบียบวิธีศึกษาวิจัย

Research Methodology

- ทบทวนแนวคิดและงานศึกษา ‘รุ่น’ ‘ความขัดแย้งทางการเมืองระหว่างรุ่น’ ‘การคลี่คลายความขัดแย้งระหว่างรุ่น’
- เครื่องมือการเก็บข้อมูลแบบใหม่
 - Beyond Counter-generation Dichotomy
 - Crossed Time Period
 - Mixed Method: Qualitative & Quantitative
 - Qualitative 38 ครอบครัว
 - Quantitative แบบสอบถาม 2,200 ชุด
 - Experimental Method: Civic Imagination – Family

ความแตกต่างทางการเมืองตามช่วง “อายุ” มีอยู่จริง แต่ ไม่ใช่ปัจจัยเดียว

- ผลกระทบจากวงจรชีวิตในแต่ละช่วง หรือผลกระทบจากช่วงอายุ (Life Cycle Effect or Age Effect)

- ผลกระทบจากช่วงเวลาเฉพาะ (Period Effect)

- อิทธิพลกลุ่มรุ่นเดียวกัน (Cohort effect)

การจัดแบ่งรุ่นของไทย (Generation Typology)

- **Cold War Generation - Conservative**
อนุรักษ์นิยม Boomer ในเศรษฐกิจการเมืองสงครามเย็น
- **Semi-democracy Generation - Conservative Leaning**
รุ่นโน้มเอียงอนุรักษ์นิยม X ในประชาธิปไตยครึ่งใบ-ฟองสบู่-ต้มยำกุ้ง
- **Yellow-Red Shirt Generation - Liberal Leaning**
รุ่นโน้มเอียงเสรีนิยม Y ในทักษิณ-ทักษิโน믹-ความขัดแย้งเหลืองแดง
- **White Ribbon Generation - Liberal**
รุ่นเสรีนิยม Z ในเผด็จการ คสช.-โลกพลิกผันทุกมิติ

ที่มาข้อมูล

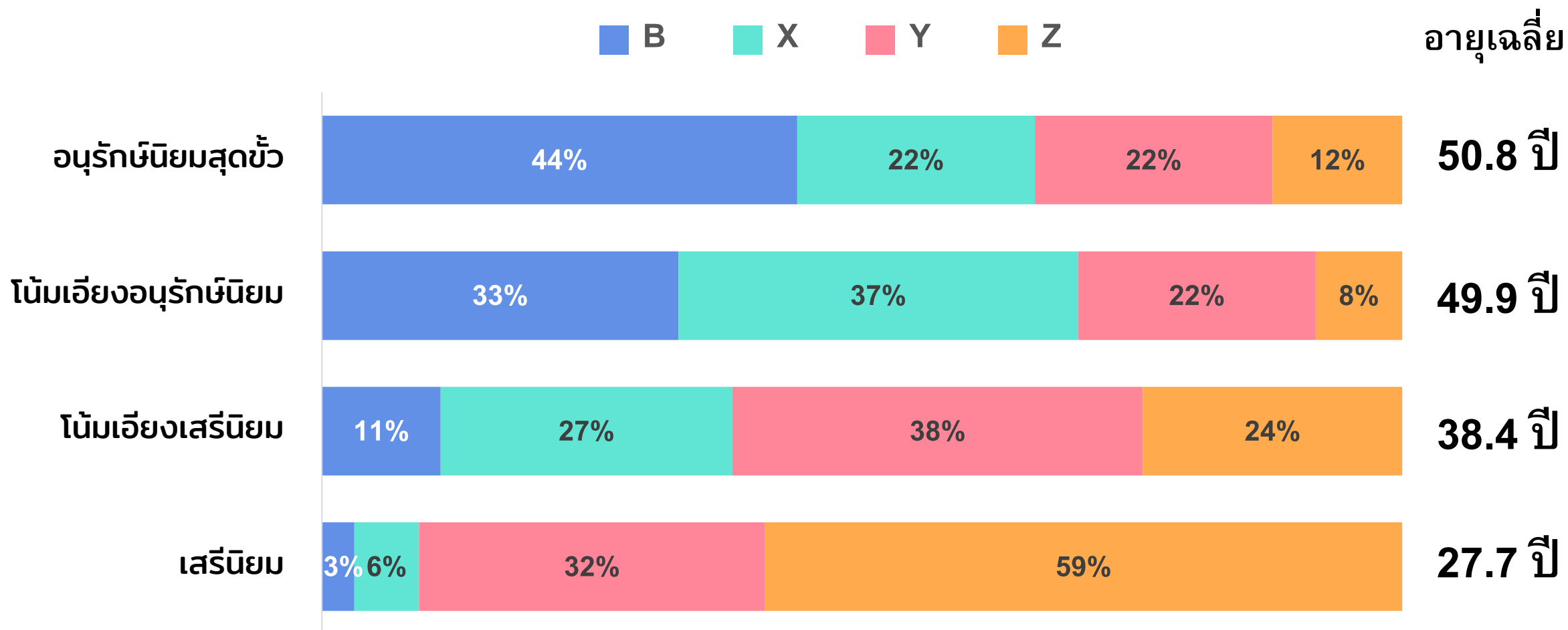
การวิเคราะห์ผ่านกรอบความคิด
ทางการเมือง: อนุรักษ์นิยม vs เสรีนิยม

- ความคิดเห็นต่อประเด็นทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง
- ภาพลักษณ์ “ยึดมั่นขนบธรรมเนียม”
- ภาพลักษณ์ “เปิดกว้างรับการเปลี่ยนแปลง”
- ภาพลักษณ์ทางลบ

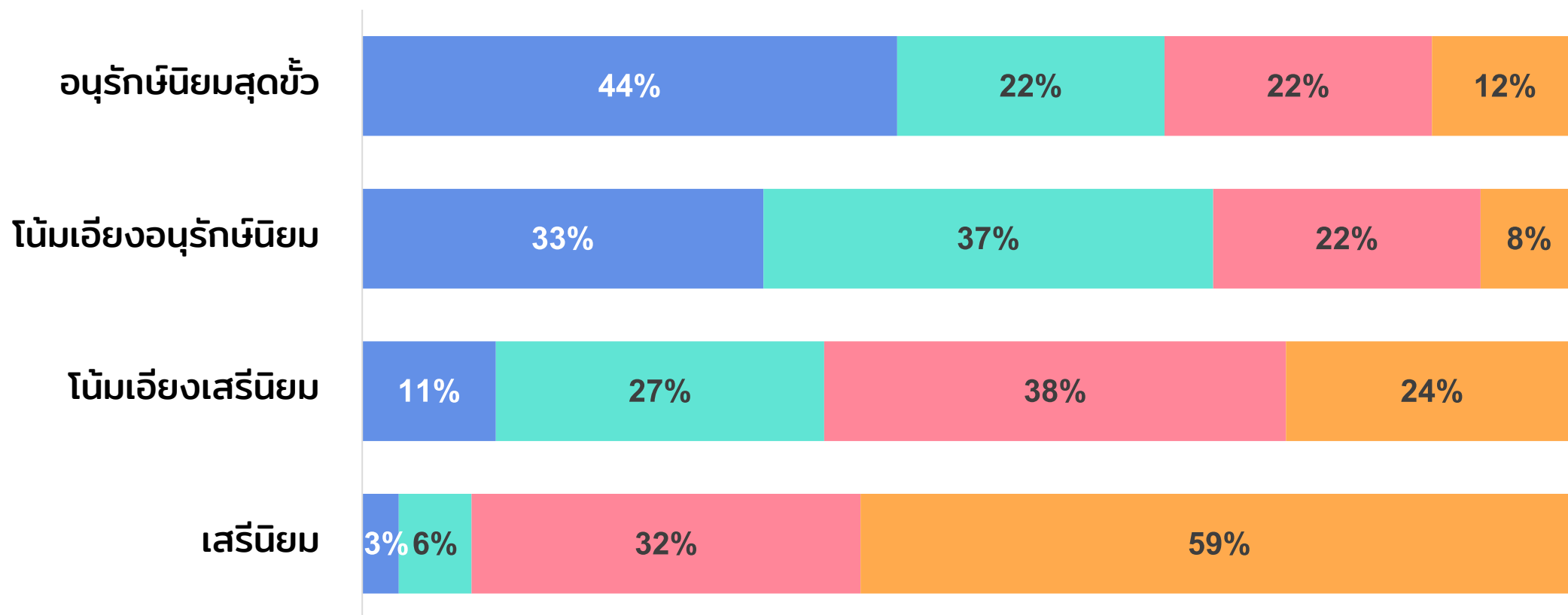
การวิเคราะห์โปรไฟล์แฝง
(Latent profile analysis)

การวิเคราะห์ผ่านกรอบความคิดทางการเมือง อนุรักษ์นิยม vs เสรีนิยม

พลวัตและความลื่นไหลของความเป็นรุ่น

■ B ■ X ■ Y ■ Z

ความลื่นไหลของความเป็นรุ่น (Generational Fluidity)

- **Boomer:**

R VS Y สู่ ฐานเสียงพรรคอนุรักษนิยม และฐานเสียงพรรคก้าวหน้าไกล

- **X และ Y:**

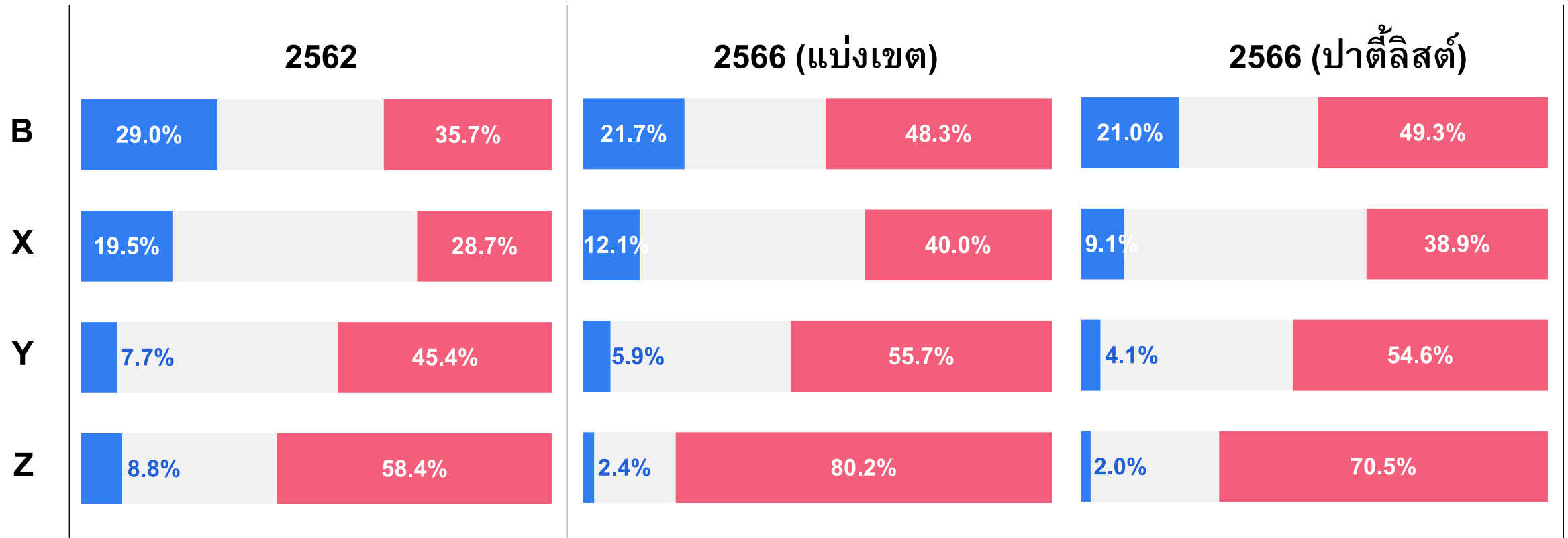
จากฐานเสียงอนุรักษนิยม สู่ ฐานเสียงก้าวหน้าไกล

- **Z:**

จากฐานมวลชนเสื้อแดง สู่ ฐานเสียงพรรคอนาคตใหม่และก้าวหน้าไกล

สัดส่วนการเลือกพรรคการเมืองที่เปลี่ยนไปของคนแต่ละรุ่น

เปรียบเทียบระหว่างการเลือกตั้งปี 2562 และ 2566

จากความแตกต่าง สู่ความขัดแย้งระหว่างรุ่น

งานวิจัยก่อนหน้านี้

- กระบวนการทางปัญญาที่บิดเบือน และการใช้ภาพเหมารวม
- ความขัดแย้งจากอุดมการณ์ทางการเมือง ค่านิยม และจริยธรรมที่แตกต่าง
- ความขัดแย้งที่เกิดจากการรับรู้ภัยคุกคามจากต่างรุ่น
- ความขัดแย้งทางการเมืองระหว่างรุ่นในครอบครัว
- กรอบโครงสร้างหน้าที่
- ตัวแบบทางประวัติศาสตร์
- การขยายตัวอย่างรวดเร็วของจำนวนประชากรคนรุ่นใหม่ที่มีการศึกษา
- ระบอบประชาธิปไตยซึ่งกดขี่เข้มแข็งและยังยึดกุมอำนาจไว้อย่างมั่นคง
- มวลชนคนสูงวัยอนุรักษ์นิยมที่มีผู้จัดตั้งเป็นอย่างดี
- พรรคการเมืองและขบวนการเคลื่อนไหวของคนหนุ่มสาวเอง

การเก็บข้อมูล

- ความเป็นภัยคุกคาม ทั้ง ทางเศรษฐกิจ และเชิงคุณค่า
- ปัจจัยอื่น ๆ ที่อาจมีผล
 - ความสัมพันธ์พื้นฐานในครอบครัว
 - สถานะทางเศรษฐกิจและสังคม

จากความแตกต่าง สู่ความขัดแย้งระหว่างรุ่น

ปัจจัย เชิงโครงสร้าง สถาบันทางสังคม

โครงสร้างลำดับชั้นตาม “อายุ”:
ระบบอาวุโส

ปัจจัย เฉพาะหน้า ทางการเมือง

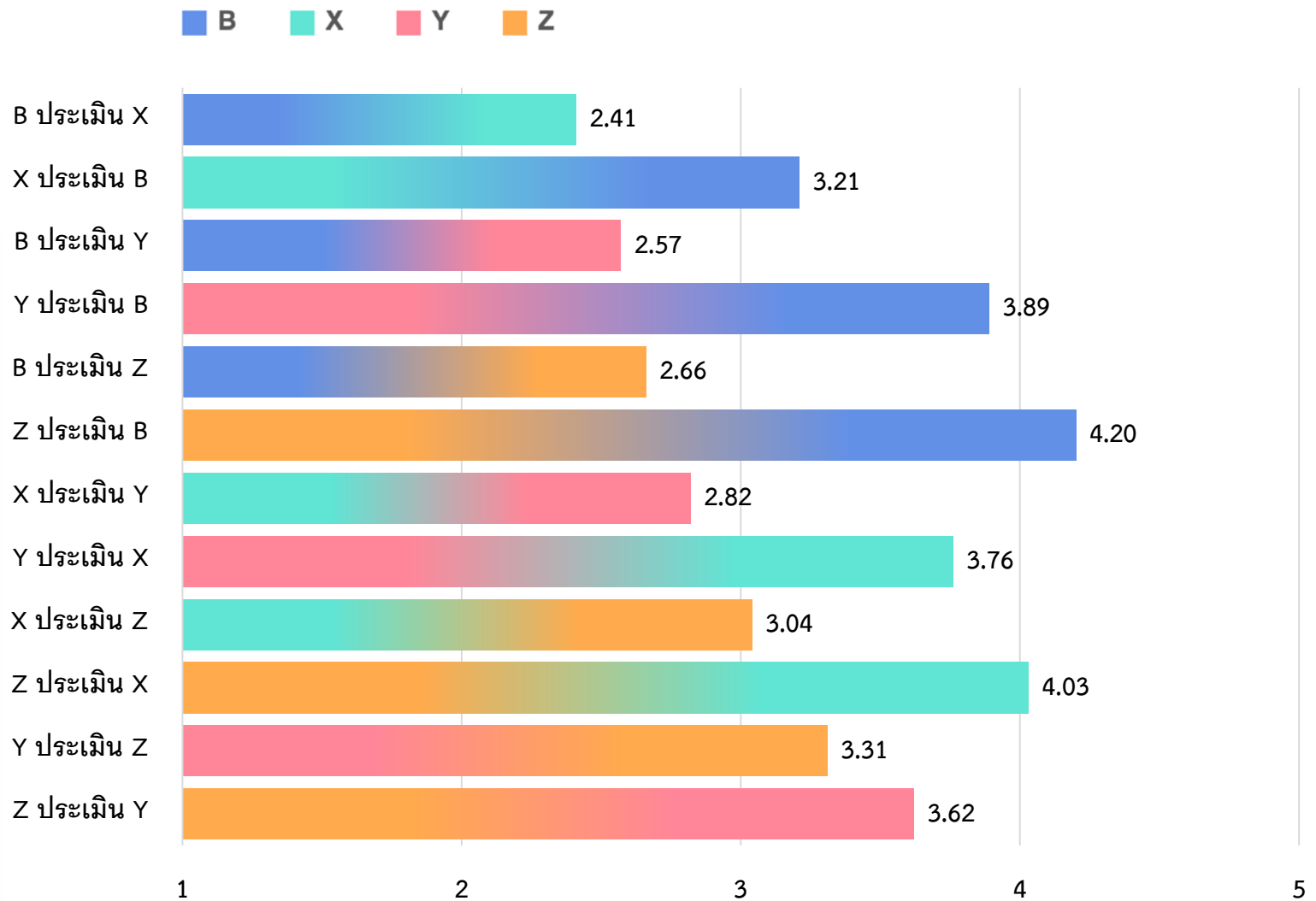
ชนชั้นนำอนุรักษ์นิยม
พรรคการเมืองฝั่งประชาธิปไตย
ขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคม กลายเป็น
พลังขับเคลื่อนความตึงเครียดระหว่าง “รุ่น”

โครงสร้างลำดับชั้นตาม “อายุ”:

ระบบอาวุโส คนอายุน้อยไม่พอใจ ชัดแย้ง อึดอัด
แต่ ผู้ใหญ่ไม่ตระหนักถึงปัญหา

โครงสร้างทางสังคมแบบระบบอาวุโส (Age segregation)

- คนรุ่นอายุมาก ไม่รับรู้ถึงความไม่พอใจของคนรุ่นอายุน้อยกว่ามีต่อรุ่นตนเอง
- คนรุ่นอายุน้อยมองว่าคนรุ่นอายุมากเป็นภัยคุกคามจริงและภัยคุกคามเชิงสัญลักษณ์
- คู่รุ่นอายุใกล้เคียงกันเป็นมิตรต่อกันและกันมากกว่า
- รุ่น Z รุ่นที่มีอำนาจต่อรองน้อยที่สุดในครอบครัว

ค่าเฉลี่ยของความถี่ความขัดแย้งด้านการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม แบ่งตามรุ่นผู้ประเมินและรุ่นที่ถูกประเมิน

| **ชนชั้นนำอนุรักษ์นิยม พรรคการเมืองฝั่งประชาธิปไตย** **ขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคม:** พลังขับเคลื่อนความตึงเครียดระหว่าง “รุ่น”

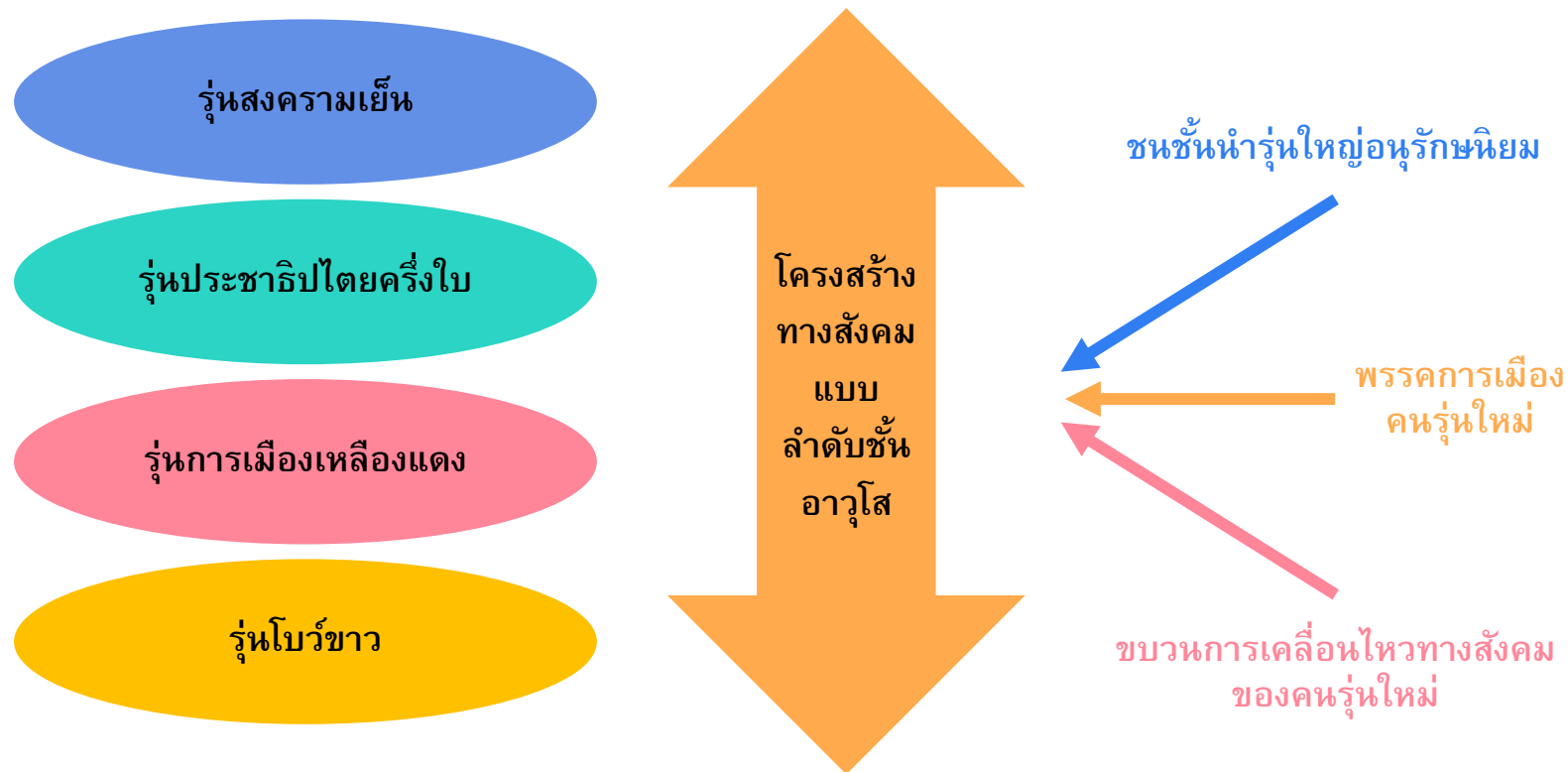
- **พรรคการเมืองฝั่งประชาธิปไตย:**
ฐานเสียงคนอายุน้อย นโยบายและปัญหา “คนรุ่นใหม่”
- **ขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคม:**
แนวคิดและความต้องการของ “คนรุ่นใหม่” ในการระดมมวลชน และต่อสู้ชนชั้นนำอนุรักษ์นิยม
- **ชนชั้นนำอนุรักษ์นิยม:**
โจมตีฝ่ายตรงข้ามการเมืองฝ่ายประเพณี “รุ่น (อายุน้อย)”

ผล:

ตอกย้ำความแตกต่างระหว่างรุ่น
และกระตุ้นให้ความแตกต่าง
กลายเป็นความขัดแย้ง
การเผชิญหน้า และการต่อสู้

ความขัดแย้ง ทางการเมือง ระหว่างรุ่น แบบสองชั้น

(double layers of
the intergeneration
conflict)

พื้นที่ปฏิบัติการความขัดแย้ง

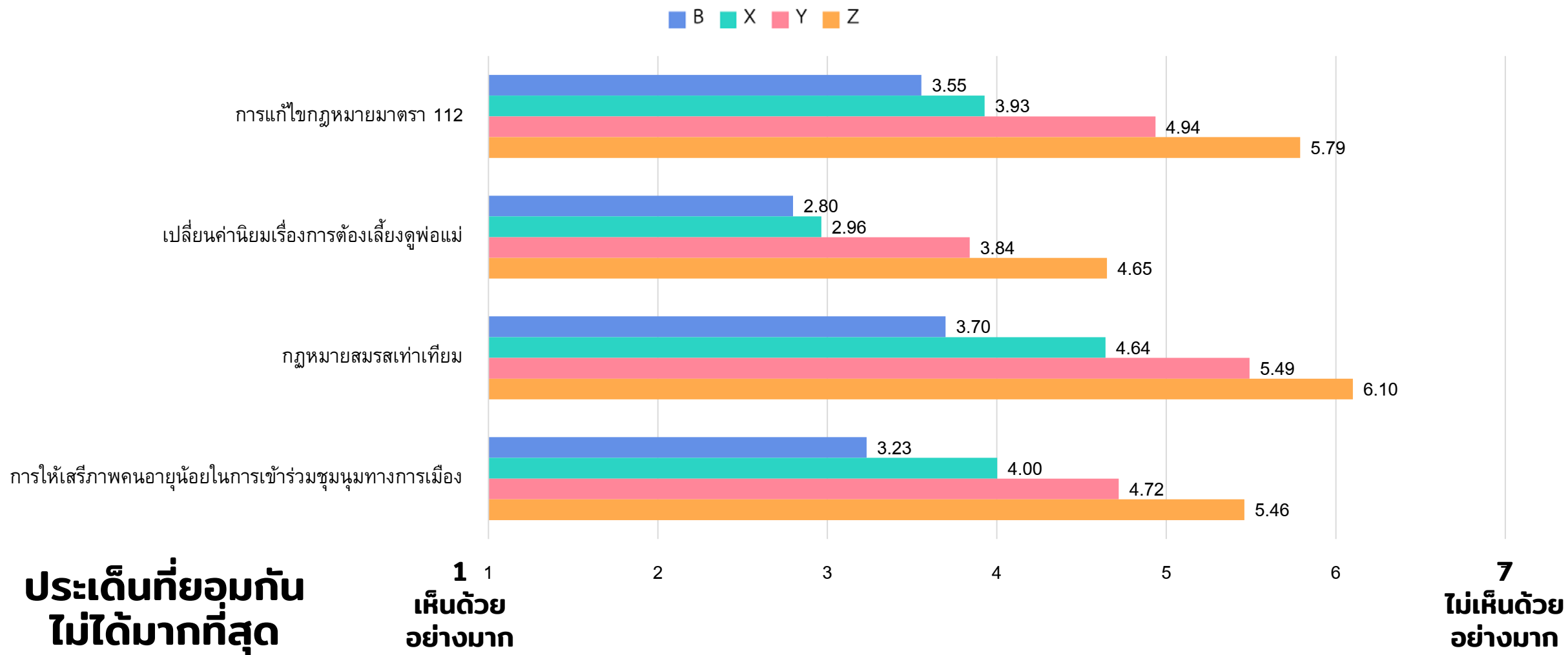
ปริมณฑลมหภาคทางการเมือง
(Macro political sphere)

ชนชั้นนำรุ่นใหญ่อนุรักษ์นิยม
VS
นักการเมืองและแกนนำการเคลื่อนไหวรุ่นใหม่

ปริมณฑลจุลภาคทางการเมือง
(Micro political sphere)

คนรุ่นใหม่ในครอบครัว ที่ทำงาน สถานศึกษา
VS
เยาวชนคนรุ่นใหม่ ที่ทำงาน สถานศึกษา

ความแตกต่างระหว่างรุ่นถูกเติมด้วย สำนักความเป็น “รุ่นชั่วตรงข้ามคู่แข่งกัน”

การเผชิญหน้าและปะทะกัน ระหว่างคนต่างรุ่นอายุ

Boomer VS Z

**การปะทะในครอบครัว
ช่วงการประชุม**

**การปะทะของคนต่างรุ่น
ในโรงเรียน**

การคลี่คลายตัวของความขัดแย้งระหว่างรุ่น ชั่วคราว หรือ ถาวร?

การคลี่คลายตัวของ
ความขัดแย้งระหว่างรุ่น
ชั่วคราว

การคลี่คลายตัวของ
ความขัดแย้งระหว่างรุ่น
ถาวร

การคลี่คลายตัวของความขัดแย้งระหว่างรุ่นชั่วคราว

- การปะทะกันระหว่างรุ่นในครอบครัวยุคดิจิทัล
- ความขัดแย้งระหว่างคนรุ่นชั่วตรงข้ามแปรผันสู่
 - ไม่ล้ำเส้น
 - ไม่มีใครยอมใคร
 - ต้องการกันและกัน - ร่วมมือทางการเมือง
 - การเลือกตั้งผู้ว่ากทม 2565
 - การเลือกตั้งทั่วไป 2566

- เหตุผล
 - ปัจจัยกระตุ้นเฉพาะหน้าทางการเมืองยุคดิจิทัล
 - การชุมนุมประท้วงรายวันยุคดิจิทัล และผันสู่การแสดงออกทางการเมืองรูปแบบอื่น
 - การใช้ “รุ่น” ในฐานะเครื่องมือทางการเมือง
 - ความจำเป็นทางการเมืองในการร่วมมือกันระหว่าง “รุ่น”
- แต่ปัญหาเชิงโครงสร้างกีดกันคนอายุน้อยยังดำรงอยู่

การคลี่คลายตัวของความขัดแย้งระหว่างรุ่นดาว

- การยอมรับคนรุ่นใหม่โดยผู้ใหญ่เสรีนิยม
 - Political Competency
 - Political Demands
 - Political Maturity
 - Political Institution
 - Political Force for Future
- ทั้งในฐานะ
 - คนสถานะเท่ากัน (equal partner)
 - แหล่งข้อมูลทางการเมือง (source of information)
- แม้ไม่ยอมรับ แต่ ยอมรับจําหน โดยผู้ใหญ่อนุรักษ์นิยม